

Met pensioen gaan Goed geïnformeerd

FINTRO. GAAT VER, BLIJFT DICHTBIJ.

Inhoudsopgave

Met pensioen gaan	3
Drie pensioenstelsels	4
Het pensioen bij echtscheiding	6
Van wettelijk pensioen naar netto-inkomen	8
Het pensioen aanvragen	12
Tijd voor nieuwe projecten tijdens uw pensioen	19

Met pensioen gaan

Vaak gestelde vragen

Uw Fintro-agent helpt u:

- **uw situatie** overzichtelijk in kaart te brengen: uw beroepsloopbaan en roerend en onroerend vermogen te bekijken in het licht van uw pensioen;
- **uw toekomstplannen te becijferen**: welk gewenst pensioeninkomen staat daar tegenover?
- **uw wettelijk pensioen** in grote lijnen te berekenen;
- **eventuele aanvullende bronnen** van inkomen in te schatten;
- **bij de systematische aanpak** om een eventueel tekort aan te vullen;
- **bij de praktische organisatie** van de fiscale voordelen en berekening van de eventueel vereiste spaarinspanning.

Met pensioen gaan. Voor veel mensen betekent het: eindelijk de tijd hebben om alles te doen waarvoor er vroeger nooit tijd was. Hobby's, meer tijd voor de kinderen en de kleinkinderen, een heel nieuw project, een droom die u eindelijk wilt realiseren.

Het maatschappelijk debat rond de pensioenleeftijd is recent in een stroomversnelling gekomen. De financiering van de pensioenen is immers een toenemende bron van zorg.

Vandaar dat u zich wellicht vragen stelt in de zin van:

- **wanneer** kan ik met pensioen?
- **hoeveel** krijg ik als wettelijk pensioen?
- **zal dat voldoende zijn** om mijn levensstijl te handhaven (en er nieuwe bestedingen bij te nemen)?
- **mag ik blijven werken** en hoeveel mag ik dan bijverdienen?

Zoveel mensen, zoveel vragen.

Maar u hebt de stellige zekerheid dat u bij uw Fintro-agent aan het juiste adres bent met al uw vragen van financiële aard. Dus ook rond een zo belangrijk onderwerp als 'met pensioen gaan'. Deze brochure wil alvast enkele vaak gestelde vragen uit de praktijk behandelen.

Drie pensioenstelsels

Uw levensstandaard behouden

Uw ideale inkomen bij pensioen

Het ideale inkomen bij pensioen gaat uit van de regel: laatst verdiende maandloon x 70%.

Enkele voorbeelden van uw ideale inkomen bij pensioen

Laatst verdiende maandloon (netto)	Ideaal inkomen bij pensioen	Gemiddeld pensioen in België (alleenstaande, 2010)	Wettelijk pensioen als % van het ideale inkomen
2.000 EUR	1.400 EUR	1.220 EUR	87,1%
2.500 EUR	1.750 EUR		69,7%
3.000 EUR	2.100 EUR		58,1%
3.500 EUR	2.450 EUR		49,8%

Bron: Belgische pensioenatlas 2010, F.O.D. Economie, K.M.O., Middenstand en Energie

Het wettelijk pensioen is niet echt hoog. Het verschil tussen wat u aan inkomen nodig hebt en het inkomen dat u effectief krijgt, is groot. Dat verschil wordt uitgesproken naarmate u meer verdiende tijdens uw actieve loopbaan. Bij een inkomen van 3.500 EUR vertegenwoordigt het wettelijk pensioen minder dan de helft van het ideale inkomen bij pensioen.

Bronnen van het inkomen bij pensioen

Het inkomen bij pensioen bestaat uiteraard niet uitsluitend uit het wettelijk pensioen. Dat verklaart de zogenaamde Belgische paradox: vergeleken met tal van andere landen in Europa zijn onze Belgische pensioenen eerder laag maar toch zijn er niet zo veel arme Belgische senioren. Sommigen kunnen m.a.w. andere bronnen van inkomsten aanboren. Dit is echter niet voor iedereen het geval. Hoedanook: het inkomen bij pensioen kan afkomstig zijn uit verschillende bronnen. Het inkomen bij pensioen kan immers rusten op de 4 zogenaamde pensioenpijlers:

- **Eerste pijler:** wettelijk pensioen;
- **Tweede pijler:** aanvullend pensioen via beroepsactiviteit;
- **Derde pijler:** individueel sparen met fiscaal voordeel;
- **Vierde pijler:** individueel sparen zonder fiscaal voordeel.

Uw inkomen uit **de eerste pijler**, het wettelijk pensioen, is het rustpensioen. U hebt daar recht op op basis van uw loopbaan als werknemer, als zelfstandige of als ambtenaar. Dit pensioen wordt gefinancierd door inhoudingen op het loon van de actieve beroepsbevolking. Dat is een probleem. De onevenwichtige verhouding tussen steeds meer gepensioneerden die bovendien langer van hun pensioen kunnen genieten en een steeds slinkend aantal actieven legt een hypotheek op de toekomst van de wettelijke pensioenen.

Los van deze problematiek staat de vaststelling dat het wettelijk pensioen in de regel nu al beduidend lager is dan het laatst verdiende maandloon.

Een inkomen uit **de tweede pijler** is niet altijd aanwezig. Meest voorkomende vorm is de groepsverzekering die uw werkgever heeft afgesloten. Uw werkgever betaalt bijdragen en in een aantal gevallen betalen ook de aangesloten werknemers een bijdrage.

De derde en vierde pijler berusten uitsluitend op uw persoonlijk initiatief. Doet u aan pensioensparen en/of langetermijnsparen (derde pijler), dan geniet u fiscaal voordeel. Daarnaast kunt u ook gewoon sparen en beleggen voor een beter pensioen (vierde pijler) maar dat doet u dan buiten elk fiscaal voordeel om.

De vier pensioenpijlers komen verderop in deze brochure aan bod.

Hoeveel zal mijn wettelijk pensioen bedragen?

Binnen de eerste pijler kennen we in ons land drie verschillende pensioenstelsels naargelang u werknemer, zelfstandige of ambtenaar was. Die stelsels verschillen erg veel van elkaar. Dat is belangrijk voor wie in zijn loopbaan achtereenvolgens werknemer, zelfstandige en ambtenaar was. Ook al was u slechts één dag actief in een bepaald stelsel, dan nog bouwt u in dat stelsel apart rechten op. En u zult vanuit elk stelsel een apart rustpensioen ontvangen. De berekening verschilt volgens het stelsel.

Pensioenberekening voor werknemers en zelfstandigen

Het wettelijk pensioen voor werknemers en zelfstandigen wordt als volgt berekend:

$[\text{Beroepsinkomen} \times \text{aantal loopbaanjaren} / 45] \times 75\%$
(gezinshoofd) of 60% (alleenstaande)

Het beroepsinkomen voor werknemers

Het beroepsinkomen voor werknemers is de som van alle lonen waarop een bijdrage werd ingehouden. Hogere inkomsten geven recht op meer pensioen. Maar er is wel een begrenzing. Bij de berekening van het beroepsinkomen geldt immers een maximumloon. Alles wat u daarboven verdient, geeft niet langer recht op méér pensioen.

Het beroepsinkomen voor zelfstandigen

Het beroepsinkomen voor zelfstandigen wordt berekend als volgt:

- op basis van een forfaitair beroepsinkomen voor de jaren vóór 1984;
- op basis van het reële beroepsinkomen voor de jaren vanaf 1984. Dat inkomen wordt wel vermenigvuldigd met een aanpassingscoëfficiënt van ongeveer 50%.

Niet enkel het beroepsinkomen is belangrijk. Ook het beroep kan belangrijk zijn. Mijnwerkers, beroepsjournalisten en de bemanning van schepen en vliegtuigen hebben recht op een hoger pensioen. Hun bijdrage is ook hoger.

Uw loopbaan in jaren

Voor een werknemer is het aantal loopbaanjaren gelijk aan het aantal jaren dat hij gewerkt heeft waarbij er bedrijfsvoorheffing op het loon werd ingehouden. Voor een zelfstandige is dat het aantal jaren waarvoor de beroepsbezigheid als zelfstandige bewezen is.

Sommige periodes van inactiviteit worden gelijkgesteld met actieve loopbaanjaren. Dat is onder andere het geval voor

- vakantie;
- ziekte of invaliditeit;
- militaire dienst of burgerdienst;
- arbeidsongeschiktheid;
- ouderschapsverlof;
- geregulariseerde studieperiodes ...

Alleenstaande of gezinshoofd

Een gezinshoofd krijgt meer pensioen dan een alleenstaande. Let wel: het begrip 'alleenstaande' is in deze betekenis louter administratief. Tweeverdieners, al dan niet gehuwd, gelden voor het pensioen als alleenstaanden. Ze krijgen dus allebei een alleenstaandenpensioen. Een 'gezinshoofd' is gehuwd en heeft één of meer personen ten laste.

Referentiewedde

De referentiewedde is de gemiddelde wedde in de laatste 10 jaar.

Pensioengerechtigde dienstjaren

Voor het bepalen van het aantal pensioengerechtigde dienstjaren tellen verschillende diensten en perioden mee:

- overheid: federale overheid, gewesten, provincies ...;
- NMBS;
- het leger;
- de gerechtelijke diensten.

Ook bepaalde perioden van afwezigheid tellen mee:

- ziekteverlof;
- verlof om dwingende redenen van familiaal belang;
- een aantal vormen van loopbaanonderbreking...

Tantième

Het tantième is een breukgetal dat afhangt van de activiteit, de graad en de weddeschaal van de ambtenaar. In de regel bedraagt het 1/60. Voor bepaalde ambtenaren zoals magistraten en universiteitsprofessoren hanteert de berekening voordeliger tantièmes: 1/55, 1/50 of 1/48.

Een tantième van 1/60 betekent dat elk gepresteerd jaar voor 1/60ste voor het pensioen in aanmerking komt. Een ambtenarenpensioen mag evenwel maximaal 75% van de referentiewedde bedragen. Dat betekent dat ambtenaren in de regel 45 jaar (75% van 60 jaar) moeten werken voor een volledig pensioen. Een ambtenaar met een tantième van 1/50 moet voor een volledig pensioen slechts 37,5 jaar werken (75% van 50 jaar = 37,5 jaar).

Het pensioen bij echtscheiding

Wat bij scheiding of bij overlijden van één van de partners

De wettelijke pensioenen omvatten

- de rustpensioenen;
- de overlevingspensioenen.

Het pensioen bij overlijden van één van de partners

Als degene die het recht op een rustpensioen opbouwde, overlijdt vóór of tijdens zijn pensionering, dan ontvangt de huwelijkspartner een overlevingspensioen.

Er zijn wel een aantal voorwaarden:

- de partners waren minimaal 1 jaar getrouwd;
- de partner is minimaal 45 jaar op het ogenblik van overlijden.

Deze voorwaarden worden minder strikt toegepast:

- als er kinderen ten laste zijn;
- als de partner een handicap heeft van minimaal 66%.

Voor werknemers en zelfstandigen bedraagt het overlevingspensioen ca. 80% van het rustpensioen, formule 'gezinshoofd'. Wie een eigen rustpensioen combineert met een overlevingspensioen, kan maximaal 110% van het overlevingspensioen voor een volledige loopbaan ontvangen. Is het totaal aan rust- en overlevingspensioen hoger dan die 110%, dan wordt het overlevingspensioen gekort.

Wie hertrouwt, ziet zijn of haar overlevingspensioen opgeschort.

Voor ambtenaren geldt een andere regeling voor het overlevingspensioen. Het overlevingspensioen van een ambtenaar bedraagt 60% van diens gemiddelde wedde van de laatste 5 jaar, geprorateerd voor het aantal dienstjaren. Het totaal aan rust- en overlevingspensioen is begrensd op 55% van de maximale wedde van de laatste weddenschaal van de overleden ambtenaar.

Het pensioen bij echtscheiding voor werknemers en zelfstandigen

Na een echtscheiding kan een gepensioneerde een zogenaamd echtscheidingspensioen aanvragen. De term luidt officieel: een pensioen als uit de echt gescheiden partner.

Voor de huwelijksjaren waarin de aanvrager zelf een beroepsactiviteit uitoefende, krijgt hij of zij uiteraard al een persoonlijk pensioen. Dat kan zelfs verhoogd worden als de inkomsten uit arbeid van de ex-partner hoger lagen dan die van de aanvrager. U krijgt het saldo bijgepast voor de huwelijksjaren.

Maar wat met de jaren van het huwelijk dat de partner niet werkte en dus geen eigen pensioenrechten opbouwde? Daarvoor krijgt hij of zij alsnog een pensioen. Dat wordt berekend op basis van de loopbaan die zijn of haar ex-partner had. Het recht op pensioen als echtgescheidene komt trouwens niet in mindering op het pensioen van de ex-partner.

De voorwaarden om een echtscheidingspensioen te ontvangen zijn:

- de partner moet de pensioengerechtigde leeftijd bereikt hebben;
- hij of zij mag niet ontzet zijn uit de ouderlijke macht;
- de echtscheiding is definitief en overgeschreven in de registers van de burgerlijke stand. Bij een nog lopende echtscheidingsprocedure is er dus geen recht op een pensioen als uit de echt gescheiden partner;
- hij of zij mag niet veroordeeld zijn omdat hij de ex-partner naar het leven gestaan heeft;
- hij of zij mag niet hertrouwd zijn. Wel even opletten: als u hertrouwd bent, maar u scheidt later opnieuw, dan vervult u opnieuw de voorwaarden om een pensioen als uit de echt gescheiden persoon te krijgen. Dat geldt dus ook tegenover uw eerste partner. Vandaar dat verschillende echtscheidingen kunnen leiden tot verschillende echtscheidingspensioenen.

Het bedrag van het echtscheidingspensioen

De berekening van het pensioen als echtgescheiden persoon is identiek als de berekening van het gewone rustpensioen. Er is één belangrijke nuance: de effectieve of forfaitaire lonen van uw gewezen partner worden vermenigvuldigd met 62,5%. Bedroeg het brutoloon van uw ex-partner voor een bepaald jaar bijvoorbeeld 20.000 EUR, dan houdt de berekening van het echtscheidingspensioen slechts rekening met 12.500 EUR.

En de alimentatie?

Sommige mensen moeten een alimentatie betalen aan hun ex-partner. Dat heeft evenwel geen gevolgen voor het recht op het echtscheidingspensioen. Wel kan dit echtscheidingspensioen aanleiding zijn voor de onderhoudsplichtige om bij de rechtbank te pleiten voor een verlaging van de alimentatie.

Het pensioen bij echtscheiding voor ambtenaren

Het pensioen van een ambtenaar is een persoonlijk recht dat niet overdraagbaar is. Vandaar dat de ex-partner geen aanspraak kan maken op een echtscheidingspensioen. Dat verandert als de gepensioneerde ambtenaar overlijdt. Dan kan de ex-partner wel degelijk een overlevingspensioen aanvragen dat uitgaat van de loopbaan van de ambtenaar. Er gelden wel een aantal strikte voorwaarden.

Even schematisch

	U bent gescheiden en niet hertrouwd	U bent gescheiden en hertrouwd	U bent gescheiden, hertrouwd en opnieuw gescheiden
Uw ex-partner was werknemer of zelfstandige	Rustpensioen als gescheiden partner	Niet langer recht op rustpensioen als gescheiden partner	Opnieuw recht op rustpensioen van eerste ex-partner (en ook van tweede)
Uw ex-partner was ambtenaar	Overlevingspensioen als gescheiden partner, nooit een rustpensioen als gescheiden partner	Niet langer recht op overlevingspensioen als gescheiden partner	Niet opnieuw recht op overlevingspensioen eerste partner

Van wettelijk pensioen naar netto-inkomen

Zicht krijgen op mijn wettelijk pensioen

Het loopbaanoverzicht op 55 jaar

Gemengde loopbanen vereisen extra aandacht.

In de maand na uw 55ste verjaardag krijgt u automatisch een loopbaanoverzicht van elke pensioeninstelling die een dossier voor u heeft opgebouwd.

Tegelijk krijgt u ook een raming van de pensioenrechten die u hebt opgebouwd en nog kunt opbouwen. Dit is meteen het eerste officiële document dat u een benaderend beeld geeft van uw pensioen. Het blijft uiteraard wel een raming. Vóór uw 55ste verjaardag kunt u ook zelf de oefening maken op www.kenuwpensioen.be

Dat is de gemeenschappelijke website van de grote pensioeninstellingen voor respectievelijk werknemers, zelfstandigen en ambtenaren. Door deze samenwerking tussen de pensioeninstellingen kunt u ook een gemengde loopbaan invoeren op deze website.

Hoe preciezer de data en de bedragen die u invoert, hoe nauwkeuriger de uitkomst uw werkelijke pensioen zal benaderen.

Welk pensioen houdt u netto over

Bij de berekening die u krijgt op uw 55ste of bij de ramingen die u uitvoert op www.kenuwpensioen.be gaat het voornamelijk om bruto-bedragen.

Om het netto besteedbaar bedrag te kennen moet u rekening houden met een aantal afhoudingen.

Bedrijfsvoorheffing

Het pensioen is onderworpen aan de personenbelasting. De fiscus houdt via de pensioendienst bedrijfsvoorheffing in op uw wettelijk pensioen.

Deze afhouding gebeurt aan de bron, dus vóór u het pensioen ontvangt en wordt uitgevoerd door:

- de Rijksdienst voor Pensioenen (RVP) voor de werknemers en zelfstandigen;
- de Centrale Dienst der Vaste Uitgaven (CDVU Pensioenen) van de Federale Overheidsdienst Financiën voor de ambtenaren.

De hoogte van de inhouding hangt af van het pensioenbedrag, van eventuele andere pensioenen die u cumuleert en van het aantal personen dat de gepensioneerde nog ten laste heeft. Het kan daarbij gaan om de huwelijkspartner, wettelijk samenwonende partner, kinderen...

Bijdrage voor de gezondheidszorg

De bijdrage voor de gezondheidszorg dient voor de financiering van de ziekteverzekering. Ze bedraagt in alle gevallen 3,55% van het maandelijkse brutopensioen. Er is evenwel een belangrijke beperking: het brutopensioen mag door die bijdrage niet lager worden dan het minimumpensioen⁽¹⁾.

Solidariteitsbijdrage

Met deze bijdrage dragen de hoogste pensioenen bij in de financiering van de laagste pensioenen. De hoogte hangt af van de totale pensioeninkomsten en van eventuele gezinslasten.

Die totale pensioeninkomsten zijn de som van

- het wettelijk pensioen;
- extralegale pensioenen;
- bepaalde voordelen die in de vorm van een kapitaal uitbetaald worden.

Pensioeninkomsten die uitstijgen boven 2.222,18 EUR bruto ('alleenstaande') of 2.569,12 EUR bruto ('gezinshoofd'), betalen een solidariteitsbijdrage. De solidariteitsbijdrage kan oplopen tot 2% van het brutopensioen (bedragen van kracht op 1 december 2012⁽¹⁾).

Inhouding begrafeniskosten voor ambtenaren

Van de maandelijkse brutorustpensioenen van de overheidssector gaat een wettelijke inhouding van 0,5% af ter financiering van de begrafeniskosten. Op het overlevingspensioen is er niet zo'n inhouding.

Daar staat tegenover dat wanneer de titularis van het ambtenarenpensioen overlijdt, de weduwe, de kinderen of een derde persoon die de kosten bewijst, een begrafenisvergoeding ontvangen. Deze is beperkt tot 2.410,30 EUR (bedrag van kracht op 1 januari 2012⁽¹⁾).

Wanneer kan ik met pensioen gaan

Minimumleeftijd vervroegd pensioen

Ingangsdatum pensioen	Minimumleeftijd
2012	60 jaar
2013	60,5 jaar
2014	61 jaar
2015	61,5 jaar
Vanaf 2016	62 jaar

Loopbaanvoorwaarde vervroegd pensioen

Ingangsdatum pensioen	Loopbaanvoorwaarde	Versoepeling lange loopbaan
2012	35	/
2013	38	40 jaren = pensioen mogelijk vanaf 60
2014	39	41 jaren = pensioen mogelijk vanaf 60
2015	40	42 jaren = 60 jaar 41 jaren = 61 jaar
Vanaf 2016	40	41 jaren = 61 jaar

De wettelijke pensioenleeftijd

De wettelijke pensioenleeftijd in België is 65 jaar voor iedereen: werknemers, zelfstandigen en ambtenaren, mannen en vrouwen. Sommige ambtenaren gaan later met pensioen: bijvoorbeeld magistraten. Andere ambtenaren gaan al eerder met pensioen: bijvoorbeeld bepaalde militairen of politiemensen.

Bent u verplicht op pensioen te gaan?

In de meeste gevallen niet. Werknemers en zelfstandigen zijn niet verplicht op pensioen te gaan. Wel wordt het wettelijk makkelijker om een 65-jarige werknemer op te zeggen en hem zo een zetje, richting pensioen, te geven. Zelfstandigen kunnen doorgaan zolang ze willen. Ambtenaren moeten wel verplicht met pensioen op 65 jaar, maar vanaf 2013 is het ook mogelijk voor ambtenaren om aan de slag te blijven tot na hun 65ste als hun werkgever daarmee akkoord gaat.

Kunt u vervroegd op pensioen?

Onder bepaalde voorwaarden, die verschillen naargelang uw leeftijd en de lengte van uw beroepsloopbaan, kunt u met vervroegd pensioen. Let wel: daardoor vermindert uiteraard ook het bedrag van het pensioen. Sedert 1 januari 2012 zijn de voorwaarden om met vervroegd pensioen te gaan, aanzienlijk strenger geworden. Vóór 1 januari 2012 kon u met vervroegd pensioen gaan vanaf 60 jaar mits een loopbaan van tenminste 35 jaar. Die minimumleeftijd verhoogt vanaf 2013 elk jaar met 6 maanden. Op die manier zal ze in 2016 oplopen tot 62 jaar. Bovendien wordt de loopbaanvoorwaarde om vervroegd op pensioen te kunnen gaan, geleidelijk opgetrokken van 35 naar 40 jaar. Er is wel een versoepeling voor lange loopbanen.

Kiest u voor eerder ophouden of gaat u door tot 65 jaar?

De keuze voor een pensioen op 65 jaar versus een vervroegd pensioen heeft financiële gevolgen. Neem daarom bij uw beslissing de volgende vuistregel in acht: hoe meer loopbaanjaren u hebt, hoe hoger uw pensioen. Omgekeerd: kiest u voor een vervroegd pensioen, dan levert u een deel van uw pensioenbedrag in. U kunt immers minder loopbaanjaren voorleggen.

Wanneer kunt u ophouden met werken als werknemer?

werknemer begon op 23 te werken en stopt op 65	loopbaan 42/45	
werknemer begon op 23 te werken en stopt op 62	loopbaan 39/45	verlies: 6% tot 10%

De pensioenbonus

Gaat een statutair ambtenaar na zijn 60ste door met werken, dan krijgt hij een supplement op zijn pensioen. Die bonus wordt groter per maand dat hij langer werkt na 60 jaar en dit tot de leeftijd van 65 jaar. In totaal kan die bonus oplopen tot 9% van het pensioen.

Ook voor werknemers en zelfstandigen is er een bonus. Die wordt opgebouwd door de arbeidsprestaties na 62 jaar of na een beroepsloopbaan van minimaal 44 jaar.

De bonus bedraagt op 1 december 2012⁽¹⁾:

- 2,2974 EUR per dag voltijdse tewerkstelling als werknemer;
- 179,19 EUR voor elk gepresteerd kwartaal als zelfstandige.

De pensioenmalus voor zelfstandigen

Voor elk jaar dat de zelfstandige eerder met pensioen gaat, verliest hij per jaar vervroeging een percentage op zijn pensioen. Deze zogenaamde pensioenmalus wordt echter versoepeld vanaf 2013.

Zelfstandigen die op 63 of 64 jaar met pensioen gaan, worden daar niet meer financieel voor bestraft vanaf 2013. Ook zelfstandigen die voor hun 63ste stoppen met werken, kunnen dit zonder pensioenmalus als ze een carrière van minstens 41 jaar kunnen voorleggen.

Opletten met de hogere eindbelasting op een groepsverzekering als u die opneemt vóór 65 jaar

Uw aanvullend pensioen via de werkgever kunt u opnemen vanaf uw 60ste, op het moment dat u stopt met werken. Bij de uitkering gaan een solidariteitsbijdrage en een RIZIV-bijdrage af van het verzekerde kapitaal. Samen geeft dat een afhouding van ca. 5%. Op het overblijvende kapitaal moet u ook nog belastingen betalen.

Belasting op werkgeversbijdragen

Het percentage dat geheven wordt op de bijdragen van uw werkgever is hoger naarmate u eerder met pensioen gaat.

Belasting op werknemersbijdragen

De belasting op de eigen werknemersbijdragen is 10% voor kapitalen gevormd met stortingen na 01/01/1993 en 16,5% voor kapitalen gevormd met premies betaald voor 01/01/1993.

Uiteraard vormen de werkgeversbijdragen het leeuwendeel van de groepsverzekering. Het is dus fiscaal voordeliger het kapitaal van uw groepsverzekering pas op te nemen vanaf 62 jaar en idealiter pas op 65 jaar.

Percentages om de pensioenmalus te verduidelijken

Leeftijd vervroegd pensioen	2013-2014	2015
60	25%	25%
60,5	21,5%	21,5%
61	18%	18%
61,5	18%	15%
62	12%	12%
63	/	/
64	/	/

(percentages van kracht op 1 februari 2012⁽¹⁾)

Belasting op werkgeversbijdragen

Leeftijd	Belasting opvragingen tot 30/6/2013	Belasting opvragingen vanaf 1/7/2013
60	16,5%	20%
61	16,5%	18%
60-64	16,5%	16,5%
65	10%(*)	10%(*)

(percentages van kracht op 26 december 2012⁽¹⁾)

(*) Het tarief van 10% op de leeftijd van 65 jaar is enkel van toepassing indien men effectief actief gebleven is tot 65.

Het pensioen aanvragen

Administratieve stappen

Het pensioen aanvragen vergt voor de werknemer slechts enkele stappen:

1. u informeert uw werkgever;
2. u vraagt uw wettelijk pensioen aan;
3. u geeft uw instructies voor de uitbetaling van uw wettelijk pensioen.

1. Uw werkgever op de hoogte brengen

U herinnert zich dat werknemers en zelfstandigen niet verplicht kunnen worden met pensioen te gaan. Uw arbeidsrelatie blijft ook na uw 65ste gewoon doorlopen. Om met pensioen te kunnen gaan, moet dus eerst de arbeidsovereenkomst eindigen.

Het contract beëindigen kan enkel:

- met een ontslag – gevraagd door u of gekregen van uw baas – of;
- doordat de arbeidsovereenkomst in gezamenlijk overleg beëindigd wordt.

Informeer eerst uw baas van uw plannen. Daarbij dient u rekening te houden met de normale termijnen van opzeg. Vandaar deze tip. Als u met pensioen gaat op uw 65ste, zorg ervoor dat de opzegtermijn ten vroegste verstrijkt op de eerste dag van de maand ná de maand waarin u 65 jaar bent geworden, om niet een maand zonder inkomen te vallen. Loopt de opzegtermijn echter langer door, dan dreigt u uw eerste pensioen te cumuleren met uw laatste maandloon of zelfs verschillende maandlonen. Dat is niet de bedoeling. Een pensioen mag maar heel beperkt gecumuleerd worden met loon. Zou er toch een foute berekening gemaakt zijn, dan verwittigt u direct uw pensioeninstelling.

2. Uw wettelijk pensioen aanvragen

Wie werkt tot zijn 65ste, hoeft in de regel geen pensioenaanvraag te doen.

Eén jaar voor uw 65ste verjaardag krijgt u een document van de pensioeninstelling met de mededeling dat zij een ambtshalve onderzoek zullen instellen.

Gaat u inderdaad met pensioen?

Dan bevestigt u die keuze in het document. Zonder uw bevestiging kan het pensioen in principe niet uitbetaald worden.

Gaat u liever nog wat door?

Dan stuurt u het document terug met de mededeling dat u nog niet met pensioen gaat op uw 65ste. U kunt de datum al aanduiden waarop u dan wél met pensioen zult gaan. Geeft u geen datum op, dan zult u later zelf uw pensioen moeten aanvragen. Dat moet u dan doen één jaar op voorhand.

In volgende gevallen moet u altijd zelf een aanvraag doen:

- u hebt een beroep met een afwijkende pensioenleeftijd;
- uw hoofdverblijfplaats is in het buitenland.

Wie vóór de leeftijd van 65 jaar met vervroegd pensioen gaat, moet de aanvraag indienen. Dat kan ten vroegste één jaar tot ten laatste één maand vóór de geplande pensionering.

Zo doet u de aanvraag

Uw pensioenaanvraag dient u in bij de gemeentelijke administratie van uw hoofdverblijfplaats. Neem uw identiteitskaart en/of uw SIS-kaart mee. Bent u gehuwd, dan neemt u ook die documenten mee van uw partner. U moet de aanvraag niet noodzakelijk zelf indienen. U kunt zich laten vertegenwoordigen door een meerderjarige die beschikt over een volmacht én uiteraard de aanvraag.

De procedure gaat als volgt:

- de gemeentebtenaar vult een formulier in op uw naam;
- de ambtenaar registreert de aanvraag in het gemeentelijk register;
- u krijgt een ontvangstbewijs mee met de datum van de aanvraag;
- de gemeente bezorgt uw aanvraag bij de correcte pensioeninstelling(en).

Mensen met een gemengde carrière – deels werknemer, deels zelfstandige en misschien ook enkele jaren ambtenaar – hoeven maar één aanvraag te doen. U kunt daar nl. de stelsels in vermelden waarin u een pensioen wenst te ontvangen.

U kunt ook rechtstreeks terecht bij de pensioeninstelling(en) in Brussel of in een regionaal bureau. Ook hier is slechts een eenvoudig formulier vereist en krijgt u een ontvangstbewijs.

Zelfstandigen en werknemers kunnen de aanvraag ook digitaal doen op www.pensioenaanvraag.be. Daarvoor hoeft u enkel te beschikken over een kaartlezer om uw elektronische identiteitskaart te lezen of een token. Beide zaken kent u wellicht al van de elektronische belastingaangifte. In principe krijgt u uitsluitel na maximaal vier maanden na uw aanvraag.

Pensioenpunt

Pensioenpunt is een gemeenschappelijke dienst van de verschillende pensioeninstellingen. Er zijn 17 plaatselijke kantoren, o.a. in Antwerpen, Brugge, Brussel, Gent, Hasselt, Kortrijk, Leuven, Oostende, Sint-Niklaas en Turnhout. Voor adressen en openingsuren: www.pensioenpunt.be

Pensioenlijn

Via het gratis nummer 1765, de pensioenlijn, kunt u voor vragen over het wettelijk pensioen terecht bij de drie pensioeninstellingen.

Te contacteren pensioeninstelling voor informatie over:

	De berekening en het beheer van uw pensioen	De uitbetaling van uw pensioen
Werknemers	RVP Rijksdienst voor Pensioenen Zuidertoren 1060 Brussel Contact Center: 0800 502 46 www.onprvp.fgov.be (online pensioen-dossier: www.mypension.be)	RVP Rijksdienst voor Pensioenen Zuidertoren 1060 Brussel Contact Center: 0800 502 46 www.onprvp.fgov.be (online pensioen-dossier: www.mypension.be)
Zelfstandigen	RSVZ Rijksdienst Sociale Verzekeringen der Zelfstandigen Jan Jacobsplein 6 1000 Brussel Contact Center: 02 546 42 11 www.rsvz.be	RVP Rijksdienst voor Pensioenen Zuidertoren 1060 Brussel Contact Center: 0800 502 46 www.onprvp.fgov.be (online pensioen-dossier: www.mypension.be)
Ambtenaren	PDOS Pensioeninstelling voor de Overheidssector Victor Hortaplein 40/30 1060 Brussel Contact Center: 02 558 60 00 www.pdos.fgov.be	CDVU Centrale Dienst der Vaste Uitgaven - Pensioenen Kunstlaan 30 1040 Brussel Contact Center: 02 572 57 11 www.cdvupensioenen.fgov.be
Tewerkstelling in het buitenland	DOSZ Dienst Overzeese Sociale Zekerheid Louizalaan 194 1050 Brussel Tel. 02 642 05 11 www.dosz.fgov.be	DOSZ Dienst Overzeese Sociale Zekerheid Louizalaan 194 1050 Brussel Tel. 02 642 05 11 www.dosz.fgov.be
Mensen met een gemengde loopbaan	Pensioenpunt en Pensioenlijn	

3. Uw instructies geven voor de uitbetaling van uw wettelijk pensioen

In principe worden pensioenen met een bankoverschrijving of een postassignatie betaald. Maar uiteraard laat u het veiligst uw pensioen storten op uw rekening bij de bank. De pensioeninstellingen moedigen om die reden een bankoverschrijving aan.

De storting van het pensioen op een bankrekening aanvragen

Om uw pensioen te ontvangen via bankoverschrijving, hoeft u maar een keer een aanvraag te doen:

- **voor zelfstandigen en werknemers:** via een gewone brief of e-mail naar de Rijksdienst voor Pensioenen, Zuidertoren, 1060 Brussel. U vermeldt uw rijksregister-nummer en uw rekeningnummer. Bij pensioenen van het type 'gezinshoofd' moet de rekening op naam van beide huwelijkspartners staan.
- **voor ambtenarenpensioenen en pensioenen na tewerkstelling in het buitenland:** uw Fintro-agent bezorgt u het speciale formulier dat u ondertekent. Hij doet dan verder het nodige.

Een aanvullend pensioen in het kader van mijn beroepsactiviteit

De drie meest gebruikte formules voor een aanvullend pensioen in het kader van uw beroepsactiviteit zijn:

- een groepsverzekering;
- individuele pensioentoezegging;
- een pensioenfonds.

Het daarin belegde kapitaal komt beschikbaar vanaf uw 60ste, wanneer de arbeidsrelatie verbroken is.

Blijft u werken na uw 65ste? Dan kunt u de uitbetaling vragen ook al blijft de arbeidsrelatie verder lopen.

Hoe gaat die opvraging in de praktijk?

Voor de voorziening die u bezit bij uw huidige werkgever, geeft de werkgever opdracht aan de verzekeringsonderneming. Voor de voorziening(en) bij vroegere werkgevers, moet u zelf contact opnemen met de betrokken verzekeringsondernemingen.

In de regel ontvangt u het kapitaal binnen de week na de einddatum van uw contract.

Praktisch

U hebt geen idee meer bij welke groepsverzekeringen en pensioenfondsen u ingeschreven bent? Sigedis (www.sigedis.be) is een databank met de belangrijkste gegevens over groepsverzekeringen.

Uitbetaling onder de vorm van een kapitaal? Of van een levenslange rente?

Als u met pensioen gaat, kunt u kiezen hoe de groepsverzekering uitbetaald wordt. Het kan als kapitaal of als een levenslange lijfrente.

De meeste mensen kiezen voor de uitbetaling als kapitaal. Dan krijgt u meteen het totale bedrag. Bij uitbetaling als levenslange lijfrente beschikt u over een maandelijks inkomen bovenop uw pensioen. U doet dan uiteraard wel afstand van het kapitaal.

Daarbij kunt u uitgaan van de volgende vuistregel: per 100.000 EUR opgebouwd kapitaal komt er ongeveer 500 EUR per maand bij uw pensioen.

In de meeste gevallen is de kapitaaluitkering interessanter dan de keuze voor de lijfrente. De begunstigde van de verzekering moet minimaal 25 jaar leven vooraleer een lijfrente voordeliger wordt dan het eenmalig kapitaal.

Hoe neem ik het gespaarde kapitaal op in het kader van mijn pensioensparen

De meeste mensen doen al aan pensioensparen via het fiscaal voordelige pensioensparen. Dat heeft twee voordelen:

- het effectieve rendement van het pensioenspaarfonds of de pensioenspaarverzekering;
- een jaarlijkse belastingvermindering van 30% op de gedane stortingen⁽²⁾.

Op latere leeftijd starten met pensioensparen? Het kan beslist

Een pensioenspaarcontract kan aangegaan worden tot en met het jaar waarin u 64 wordt. Dit is tevens het laatste jaar waarin u kunt storten in een pensioenspaarcontract. Wilt u een betekenisvol pensioenkapitaal bijeen sparen, dan begint u er uiteraard het best zo vroeg mogelijk mee, en liefst vóór uw 55ste verjaardag. En dan loont het bijzonder. Mede dankzij de fiscale voordelen voor de stortingen die u na uw 60ste nog zult doen in een pensioenspaarplan. Want dankzij de anticipatieve taks op 60 jaar – daarover zo dadelijk meer – kunt u na uw 60ste blijven storten zonder dat er nog belastingen verschuldigd zijn.

Pensioensparen is het meest lonend voor:

- contracten aangegaan vóór uw 55ste verjaardag en voortgezet tot na uw 60ste verjaardag.

De uitbetaling van uw pensioensparen

U kunt uw kapitaal uit pensioensparen opnemen vanaf uw 60ste. Het kan zelfs voor uw 60ste maar dan hangt er in de meeste gevallen een zwaar fiscaal prijskaartje aan vast. Absoluut te vermijden dus.

Pensioenspaarcontracten aangegaan vóór uw 55ste verjaardag

U betaalt op uw 60ste een éénmalige taks, de zgn. anticipatieve taks. De aanslagvoet is mild en bedraagt sedert 1 november 2012 steeds 10%.

Tot en met oktober 2012 bedroeg het tarief van de taks 16,5% voor het kapitaal afkomstig van stortingen van vóór 1993. De Regering Di Rupo I heeft evenwel beslist om een deel hiervan (6,5%) vervoegd te innen in de loop van de maand november 2012.

De anticipatieve taks is bevrijdend. Er komt m.a.w. geen nieuwe belastingronde na uw 60ste. Toch mag u gewoon doorgaan met storten tot en met het jaar waarin u 64 wordt. Die stortingen die u na uw 60ste tot en met het jaar van uw 64ste verjaardag doet, zijn én 100% belastingvrij en zij genieten nog volop van de belastingvermindering. Dat betekent nog 5 jaar lang genieten van het dubbel fiscaal voordeel. Let er wel op om de stortingen in uw 60ste jaar pas te doen na uw 60ste verjaardag.

Pensioenspaarcontracten aangegaan na uw 55ste verjaardag

Bij een pensioenspaarcontract dat pas start na uw 55ste verjaardag, wordt de taks niet ingehouden op uw 60ste, maar pas op de 10de verjaardag van het contract. Wenst u uw pensioenspaarkapitaal op te vragen vóór de 10de verjaardag van het contract, dan zal het gunstig belastingtarief van 10% slechts van toepassing zijn indien u op dat ogenblik (brug)gepensioneerd bent.

Kan ik bijverdienen als ik met pensioen ben

Gepensioneerden mogen in principe nog een beroepsactiviteit uitoefenen. Maar er is een belangrijke reserve. Als hun inkomen daardoor uitstijgt boven een niet bepaald hoog plafond, dan wordt hun pensioen gekort voor de periode dat ze die inkomsten genieten.

Geef de beroepsactiviteit tijdig aan

Wie de beroepsactiviteit niet tijdig aangeeft, riskeert een tijdelijke schorsing van zijn pensioen. Die schorsing kan één maand zijn maar bij een herhaalde inbreuk loopt ze op tot drie maanden.

Tot hoeveel kunt u bijverdienen

U wilt weten welke beroepsinkomsten u als gepensioneerde kunt hebben zonder uw pensioen in gevaar te brengen? Dat hangt af van een aantal elementen:

- geniet u een rust- of een overlevingspensioen?
- zult u bijverdienen als werknemer of als zelfstandige?
- bent u jonger dan de wettelijke pensioenleeftijd?
- hebt u nog kinderen?

De bedragen lopen dus bijzonder hard uiteen.

De minst ideale situatie:

- u bent jonger dan de wettelijke pensioenleeftijd;
- u geniet een rustpensioen;
- u hebt geen kind ten laste;
- u wilt aan het werk als zelfstandige;
- u mag maximaal 5.937,26 EUR (na aftrek van sociale bijdragen en beroepskosten) verdienen. Verdient u meer, dan wordt u gekort op uw pensioen.

De meest ideale situatie:

- u hebt de wettelijke pensioenleeftijd bereikt;
- u hebt een kind ten laste;
- u geniet een rustpensioen;
- u werkt bij in het statuut van werknemer;
- u mag tot 26.075 EUR bruto bijverdienen, zonder dat uw pensioen verminderd wordt.

Die bedragen zijn zeer belangrijk voor bijvoorbeeld een weduwe die de wettelijke pensioenleeftijd nog niet bereikt heeft maar die nu een overlevingspensioen geniet. Haar overlevingspensioen zal pas verminderd worden als ze

meer verdient dan 17.280 EUR (21.600 EUR als er een kind ten laste is).

Wat gebeurt er als ik teveel bijverdien?

De mate waarin het pensioen omlaag gaat, hangt af van de mate waarin de beroepsinkomsten van de gepensioneerde het vastgelegde plafond overtreffen. Hou daarbij ook rekening met 'verborgen' inkomsten zoals een eindejaarspremie of belangrijke beroepskosten die fiscaal aftrekbaar zijn. Vanaf 2013 wordt er geen onderscheid meer gemaakt tussen een overschrijding tot 15% en een overschrijding met meer dan 15%. Voor een overschrijding boven 15% wordt het pensioen niet meer volledig geschorst, maar verminderd. Bovendien wordt de inkomensgrens afgeschaft voor wie in 2013 42 loopbaanjaren telt.

De fiscus kijkt en telt mee

De mogelijke vermindering op het pensioen als gevolg van teveel bijverdienen, is één gevaar. Maar ook de fiscus kijkt mee en hanteert een zware aanslagvoet. Daarom moet u goed nagaan wat u netto overhoudt aan een bijverdiensite naast uw pensioen. Vaak is dat maar de helft of zelfs minder dan de helft van het bruto inkomen.

En wat met mijn inkomsten uit onroerende goederen?

U kunt voor een aanvullend pensioeninkomen zorgen door onroerende goederen te verhuren. Maar uiteraard wordt ook deze verhuur belast. Dat heeft evenwel geen gevolgen voor uw status van gepensioneerde.

Een voorbeeld:

Jan is vervroegd met pensioen gegaan als zelfstandige. Hij heeft geen kinderen ten laste. Om zijn maandelijks pensioen aan te vullen, werkt hij enkele uren per week als nachtwaker in een bedrijf, ingeschreven als werknemer. Hij verdient daarmee 8.000 EUR per jaar. Daarmee overschrijdt hij het maximumbedrag van 7.421,57 EUR. Zijn pensioen wordt verminderd met het percentage van overschrijding, namelijk 578,43 EUR of 7,80%.

Toegelaten bijverdiensten voor een gepensioneerde werknemer of zelfstandige

		Bijverdienen als zelfstandige (nettobedragen)	Bijverdienen als werknemer (brutobedragen)
Jonger dan 65 jaar en met rustpensioen	Zonder kind ten laste	5.937,26 EUR	7.421,57 EUR
	Met kind ten laste	8.905,89 EUR	11.132,37 EUR
Ouder dan 65 jaar en met rustpensioen	Zonder kind ten laste	17.149,19 EUR	21.436,50 EUR
	Met kind ten laste	20.859,98 EUR	26.075,00 EUR
Jonger dan 65 jaar en met enkel overlevingspensioen	Zonder kind ten laste	13.824,00 EUR	17.280,00 EUR
	Met kind ten laste	17.280,00 EUR	21.600,00 EUR

(bedragen van kracht op 1 februari 2012⁽¹⁾)

Wat verliest u als u teveel verdient?

Mate waarin uw inkomsten het plafond overtreffen	Korting op het pensioen
U verdient niet meer dan 15% boven het toegelaten maximum.	Vermindering met hetzelfde percentage als u teveel verdient.
U verdient meer dan 15% boven het toegelaten maximum.	Het pensioen wordt volledig geschorst zolang de overschrijding blijft duren.

Tijd voor nieuwe projecten tijdens uw pensioen

Mijn financiële zaken bekijken in het licht van mijn pensioen

Met het pensioen verandert niet alleen uw inkomensbeeld. U gaat immers ook andere zaken prioritair stellen: nieuwe projecten, de reizen waar u altijd van droomde maar nooit de tijd voor vond, de eventuele omzetting van een stuk vermogen naar een regelmatig inkomen...

Daarvoor kunt u voluit rekenen op uw Fintro-agent. Uiteraard is het ondoenbaar onze hele dienstverlening te bekijken in het licht van uw veranderende situatie. Dat zou ons ver buiten het bestek van deze brochure voeren. Daarom beperken wij ons tot enkele belangrijke aandachtspunten.

U hebt nieuwe projecten die u wilt financieren?

Wie met pensioen gaat, krijgt ook meer tijd en aandacht voor de eigen woonst. Projecten die u al zolang uitstelt, krijgen weer alle aandacht. Uw huis ingrijpend verbouwen? Energiezuinig renoveren? Het te groot geworden huis met grote tuin inruilen voor een comfortabel appartement in de stad, dichtbij alle voorzieningen? Een belangrijk deel van het jaar wonen onder de zuiderse zon? Uw Fintro-agent staat voor u klaar om met u de beste oplossingen voor de financiering van uw plannen te bespreken.

Uw beleggingen opnieuw bekeken

Na de pensionering verandert uiteraard het inkomens- en bestedingsplaatje. Het accent ligt niet meer in de eerste plaats op vermogensopbouw als wel op extra inkomen. Daarbij moeten uw beleggingen zo optimaal mogelijk presteren waardoor u niet of zo weinig mogelijk aan uw kapitaal moet raken. Tegelijk moet u vooral ook oog hebben voor het inflatiegevaar. Inflatie leidt tot een sluipende ontwaarding van uw vermogen en dat kan uiteraard niet de bedoeling zijn. Uw Fintro-agent zal samen met u uw huidige beleggingsstrategie bekijken en nagaan of bijstellingen zich opdringen.

Zorgen voor uw gezin?

Planning van uw nalatenschap

Met het pensioen in zicht zult u wellicht ook al een eerste keer stilstaan bij de planning van uw nalatenschap. Een tijdige en planmatige aanpak van de nalatenschap is belangrijk om uw nabestaanden optimaal te beschermen.

De planning van uw nalatenschap gebeurt overwegend via het testament en het huwelijkscontract. Gezien de gespecialiseerde aard kunt u die planning het beste bespreken met uw notaris.

Daarnaast bieden bijvoorbeeld ook verzekeringen oplossingen. Ook technieken als de handgift, de bankgift en de schenking (met of zonder last) kunnen de impact van de successierechten gevoelig doen afnemen voor uw erfgenamen. Neem daarvoor beslist contact op met uw Fintro-agent.

Uitvaartverzekeringsverzekering

Deze verzekering keert bij uw overlijden een bedrag uit waarmee uw nabestaanden uw uitvaart kunnen bekostigen. Ze biedt u ook de kans om alle details van uw uitvaart zelf vast te leggen.

De voordelen van een dergelijke verzekering zijn duidelijk:

- gemoedsrust: u belast uw nabestaanden niet met bijkomende zorgen in moeilijke tijden;
- emotionele nazorg voor uw kinderen;
- vrije keuze: u bereidt uw afscheid in alle rust en vertrouwen voor, zoals u dat in gedachten had, en u kiest zelf uw uitvaartondernemer;
- geen medisch attest nodig: een verklaring dat u in goede gezondheid verkeert, is voldoende;
- ongevallendeckking: bijkomend wordt een uitkering van 2.500 EUR voorzien bij overlijden door ongeval vóór 65 jaar.

Maak beslist een afspraak

Met pensioen gaan, luidt een belangrijke nieuwe en aantrekkelijke levensfase in. Die heeft ook gevolgen op financieel vlak. Maak beslist een afspraak met uw Fintro-agent. Want ook in deze nieuwe levensfase worden wij graag de partner van uw projecten.

- (1) Voor actuele bedragen kunt u de website van van de betrokken pensioeninstellingen raadplegen.
- (2) Van toepassing voor stortingen vanaf aanslagjaar 2013, inkomstenjaar 2012. Voorheen werd de belastingvermindering toegekend tegen het verbeterd gemiddeld tarief (variërend van 30% tot 40% van de storting).

www.fintro.be

FINTRO

BNP PARIBAS GROEP

Fintro is een afdeling van BNP Paribas Fortis NV (RPR Brussel – BTW BE 0403.199.702). De Fintro-agenten zijn bij de FSMA als verzekeringsmakelaar ingeschreven.
V.U. C. Van Droogenbroeck, BNP Paribas Fortis NV, Warandeborg 3, 1000 Brussel. • 04-2013 • NF0225 • 19486